

Analiza kompetenc za celovito upravljanje varnosti v lokalnih skupnostih v Sloveniji

BRANKO LOBNIKAR

FAKULTETA ZA VARNOSTNE VEDE

MARIBOR, 25. 11. 2025

Izhodišče in opredelitev problema

- a. V lokalnih skupnostih se soočajo z **vse bolj prepletenimi tveganji** (fizičnimi, socialnimi, kibernetскими).
- b. Odgovornost je **razpršena med več akterjev** (občina, policija, zasebno varovanje, NVO ...).
- c. Koordinacija je pogosto **ad hoc, neformalna in osebno odvisna**.
- d. Vloga **občinskega/urbanega varnostnega menedžerja (OVM)** ni jasno definirana.

Občinski (urbani) varnostni menedžer (OMV) in “departmentalizem”

- Tradicionalni pristop: vsak sektor rešuje “svoj” del problema.
- Posledica: **fragmentirani ukrepi**, brez celovite slike varnostnih tveganj v lokalnem okolju in učinkov delovanja institucij (pluralne) policijske dejavnosti.
- Evropske usmeritve poudarjajo **integriran, sodelovalen in na podatkih temeljen pristop**.
- Občinski (urbani) varnostni menedžer kot **profesionalni koordinator** lokalne varnostne politike.

Raziskovalna vprašanja in izvedba pilotske študije

1. Katere **kompetence** so po mnenju strokovnjakov, ki se ukvarjajo z zagotavljanjem varnosti v lokalnih okoljih ključne za vlogo OVM?
2. Kako anketiranci razumejo **jedro vloge** OVM v lokalnem kontekstu?
3. Kje se kažejo **največje vrzeli in razvojne potrebe**?
 - a. Zbiranje podatkov: avgust 2025.
 - b. Vzorec: **21 vodij in ključnih izvajalcev varnosti** v občini (priložnostni vzorec).
 - c. Instrument: vprašalnik s **16 trditvami (5-stopenjska lestvica)** + 2 odprti vprašanji.
 - d. Zanesljivost lestvice: **Cronbach $\alpha = 0,78$** .

Jedro kompetenc OVM

- Najvišje ocenjene kompetence:
 - a. medinstitucionalna koordinacija,**
 - b. poznavanje pravnega in institucionalnega okvira,**
 - c. krizno upravljanje in incidentno vodenje.**
- Mediana: **5 (zelo pomembno).**
- Nizki standardni odkloni $\Rightarrow$ **visok konsenz med anketiranci.**

Normativna in kontekstualna dimenzija kompetenc

- Visoko ocenjena tudi:
 - a. etika, človekove pravice in varstvo zasebnosti,
 - b. krizno komuniciranje z javnostjo in mediji,
 - c. poznavanje lokalnega konteksta (prostorska, socialna, sezonska tveganja).
- OVM mora biti **hkrati strokovnjak in varuh legitimnosti**.
- Zaupanje javnosti je prepoznano kot **ključen pogoj za uspeh**.

Procesne in “data-driven” kompetence

- Pozitivno, a relativno nižje ocenjene kompetence:
 - uporaba podatkov in kazalnikov uspešnosti (KPI),
 - kibernetika in informacijska varnost,
 - varnost javnih prostorov in CPTED (preprečevanja kriminalitete z oblikovanjem okolja),
 - facilitacija dogovorov med deležniki.
- Najnižja ocena: **projektno vodenje, proračun, javna naročila** za varnostne projekte.
- Pokaže se jasna **vrzel v procesni in analitični oceni pomembnosti posameznih kompetenc**

Odprti odgovori: kaj izpostavijo praktiki?

- 45 odprtih navedb o treh ključnih kompetencah OVM.
- Najpogostejše omenjene:
 - etika, integriteta, nepristranskost (10 navedb),
 - medinstitucionalno sodelovanje in koordinacija,
 - strokovno znanje in poznavanje zakonodaje.
- Posamično se pojavljajo tudi **inovativnost, razvoj kadrov, protokoli, uporaba podatkov**.
- Normativna in koordinacijska dimenzija sta **v ospredju**.

Razprava: kaj nam študija pove o profilu OVM?

- a. Obstaja soglasje o **jedru kompetenc**: koordinacija, pravni okvir, krizno vodenje, etika, lokalni kontekst.
- b. To jedro kompetenc je skladno s konceptom **profesionalizacije lokalne varnosti**.
- c. Hkrati pa so **procesne, projektne in podatkovne kompetence** manj izpostavljene.
 - Brez njih težko uresničimo **merljivo, integrirano in "data-driven" lokalno varnost**.

Implikacije za prakso

- a. Potrebna je **jasna formalna opredelitev profila OVM** v lokalnih skupnostih.
- b. Priložnost za razvoj mikro kompetenc za OMV – izobraževanje za pridobitev certifikata o doseganju potrebnih kompetenc za OMV.
- c. Usposabljanja naj poleg jedrnih kompetenc za OMV vključujejo:
 - **projektno vodenje, proračun in javna naročila,**
 - **upravljanje s podatki in KPI,**
 - **kibernetsko varnost in digitalno odpornost.**
- d. Okrepiti je treba vključevanje vsebin s področja preprečevanja kriminalitete z oblikovanjem okolja (Crime Prevention Through Environmental Design - CPTED) ter “security by design” v prostorsko načrtovanje.

Zaključek: OVM kot prevajalec med politiko, stroko in prebivalci.

Zakaj: varnost kot predpogoj za kakovost dela in bivanja v lokalni skupnosti

Cilj: od normativnih dokumentov k dejansko merljivim in participativnim praksam lokalne varnosti.

Način: Občinski (urbani) varnostni menedžer

Hvala

BRANKO.LOBNIKAR@UM.SI

MARIBOR, 25. 11. 2025